

Люцыян Хвецька

Люцыян Хвецька нарадзіўся 22 лістапада 1889 г. у вёсцы Малышоўка Сакоўскага павету Гарадзенскай губэрні ў сялянскай сям’і. Вучыўся ў народнай школе ў Дуброве і гарадзкой вучэльні ў Саколцы. У 1907 г. паступіў у духоўную сэмінарыю ў Пецяярбургу і пасля яе заканчэньня працягваў тэалёгічную адукацыю ў Пецяярбургскай рыма-каталіцкай духоўнай акадэміі, якую скончыў у 1915 г. з ступенню магістра тэалёгіі. 31 мая 1914 г. атрымаў сьвятарскае пасьвячэньне. Працаваў выкладчыкам літургікі і аканомам у духоўнай сэмінарыі, а пасля яе закрыцьця бальшавіцкімі ўладамі з 1918 г. выконваў абавязкі вікарыя і адміністратара петраградзкай пракатэдры.

Люцыян Хвецька быў адным з пачынальнікаў беларускага каталіцкага руху: заснаваў беларускі гурток у Акадэміі¹, супрацоўнічаў зь віленскім каталіцкім штотыднёвікам “Беларус” (1913—1914 г.) і петраградзкім часопісам “Сьветац” (1916 г.), у якіх пад псеўданімам Л. Малышэвіч зьмяшчаў свае папулярныя артыкулы. Ува ўмовах пэўнай лібэралізацыі палітычнага жыцьця ў Расеі ў маі 1917 г. заснаваў сумесна з кс. Фабіянам Абрантовічам² Хрысьціянска-дэмакратычную злучнасьць, якая запачаткавала шматгадоваю дзейнасьць беларускай хадэцыі, быў суарганізатарам зьезду беларускага каталіцкага духавенства ў Менску (24—25.05.1917), летам 1917 г. заснаваў у Петраградзе выдавецтва, якое пачало выпускаць беларускамоўную каталіцкую літаратуру і часопіс “Крупіца”.

У сакавіку 1923 г. кс. Хвецька быў арыштаваны і ў маскоўскім працэсе архібіскупа Яна Цепляка і групы петраградзкіх сьвятароў асуджаны на 10 гадоў турэмнага зьняволеньня³. У выніку савецка-польскага пагадненьня аб абмене палітычных вязьняў быў датэрмінова вызвалены і ў лютым 1925 г. дэпартаваны ў Польшчу. У 1926—1931 г. працаваў рэктарам Місіянерскага інстытуту ў Любліне⁴, адкуль быў пераведзены ў Пінскую дыяцэзію. Пачаткова служыў пробашчам у Ставах⁵, а з 1933 г. працаваў у дыяцэзіяльнай курыі і Пінскай духоўнай сэмінарыі, у якой выкладаў пастаральную тэалёгію, чытаў лекцыі па беларускай і расейскай мовах. Зь верасьня 1939 г. працаваў у Хотаве⁶. Тут падчас нямецкай акупацыі ён стаў аб’ектам нападаў і пабояў мясцовых рабаўнікоў, якія называлі сябе партызанамі. У лютым 1944 г. падчас аднаго з такіх нападаў ксёндз Люцыян уцёк з плябаніі ў бялізьне і босы, моцна прастыў, захварэў і 28 красавіка 1944 г. памёр у стаўпецкім шпіталі. Пахаваны пры хотаўскім касьцёле.

Друкуюцца паводле: Наша вера. 2004. № 4.

¹ Больш пра заснаваньне і дзейнасьць беларускага акадэмічнага гуртка ў Пецяярбургу гл. артыкул “Падрэзаньня крылы”. — А.С.

² Абрантовіч Фабіян (1884—1946) — каталіцкі сьвятар, удзельнік беларускага хрысьціянскага руху. — А.П.

³ Судовы працэс праходзіў 21—25 сакавіка 1923 г. у Маскве. Падсудным (якія амаль усе былі каталіцкімі сьвятарамі зь Петраграду) было выстаўлена абвінавачваньне ў контррэвалюцыйнай дзейнасьці ў інтэрэсах сусьветнай буржуазіі, якая выяўлялася ў процідзеяньні дэкрэтам аб нацыяналізацыі царкоўнай маёмасьці, забароне вернікам уступаць у шэрагі камуністычнай партыі, арганізацыі камітэтаў для абароны касьцёлаў і касьцельнай маёмасьці ад нацыяналізацыі, навучаньні рэлігіі непаўналетніх, сабатажы і сувязі з замежнымі арганізацыямі. Галоўныя абвінавачаныя — архібіскуп Я. Цепляк і пралат К. Будкевіч — былі прысуджаны да сьмяротнага пакараньня, 4 сьвятары атрымалі па 10 гадоў турмы, астатнія — па 3. Гэты працэс фактычна сымбалізаваў пачатак у СССР адкрытай і бескампраміснай барацьбы зь каталіцкім касьцёлам. — А.П.

⁴ Заснаваны Эдвардам Ропам пры судзеяньні люблінскага біскупа Мар’яна Фульмана ў 1922 г. Прызначаўся для навучаньня выпускнікоў польскіх каталіцкіх духоўных сэмінарыяў, якія жадалі атрымаць веды пра ўсходні абрад, каб пасля працаваць сярод праваслаўных. Інстытут дзейнічаў да 1933 г. — А.П.

⁵ Цяпер вёска Ставы ўваходзіць у склад Камянецкага раёну Берасьцейскай вобласьці. — А.П.

⁶ Цяпер вёска Хотавы ўваходзіць у склад Стаўпецкага раёну Менскай вобласьці. — А.П.